

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi –Widzewa w Łodzi w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko Instytutowi Centrum (...) w Ł. o zapłatę:

- w sprawie o zapłatę kwoty 17.115,21 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 164,26 zł zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 18.226,70 zł, odraczając płatność zasądzonej kwoty poprzez ustalenie, iż jest ona płatna w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2.098 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

- w sprawie o zapłatę kwoty 32.418,58 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 171,61 zł zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 34.641,56 zł, odraczając płatność zasądzonej kwoty poprzez ustalenie, iż jest ona płatna w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2.864 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

- w sprawie o zapłatę kwoty 28.029,37 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 165,72 zł zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 29.948,39 zł, odraczając płatność zasądzonej kwoty poprzez ustalenie, iż jest ona płatna w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2.644 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu oraz

- w sprawie o zapłatę kwoty 16.946,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 167,10 zł zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 18.279,10 zł, odraczając płatność zasądzonej kwoty poprzez ustalenie, iż jest ona płatna w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2.068 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż łącznie cztery pozwy o zapłatę wniesione zostały przez stronę powodową w związku z zawarciem między stronami umów dostawy różnego sprzętu medycznego. Sprawy te połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. W wykonaniu powyższych umów strona pozwana dostarczyła Instytutowi Centrum (...) w Ł. zamówiony sprzęt medyczny, wystawiając faktury VAT opiewające na kwoty dochodzone poszczególnymi pozwami. Strona powodowa określiła terminy płatności poszczególnych faktur. Pozwany Instytut nie uregulował należności objętych poszczególnymi fakturami w związku z czym strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty należności oraz odsetek za opóźnienie. Pozwany Instytut znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, jest zadłużony na łączną kwotę 284 mln złotych. Największym wierzycielem pozwanego jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych a pozostałą część stanowią kontrahenci i kredytodawcy. Zgodnie z bilansem sporządzonym na dzień 31 grudnia 2013 r. pozwany Instytut wykazał stratę w wysokości 19.911.023,12 zł netto natomiast na dzień 30 czerwca 2014 roku – 6.713.680,78 zł netto. Obecne władze Instytutu dążąc do poprawy sytuacji podjęły w 2013 roku działania restrukturyzacyjne polegające na zwolnieniu 100 pracowników. Na zlecenie Instytutu przedsiębiorstwo audytowe przygotowało plan restrukturyzacji, który został zatwierdzony przez Ministerstwo Zdrowia i przedstawiony do Ministerstwa Finansów celem podjęcia decyzji restrukturyzacji. Plan ten obejmuje spłatę całego zadłużenia - środki na ten cel pochodziłyby z dotacji budżetowej w kwocie 233 mln złotych, zaś pozostała część z kredytu w kwocie około 30 mln złotych. Gdyby zadłużenie Instytutu zostało pokryte, pozwany byłby w stanie ponosić bieżące koszty utrzymania placówki i terminowo regulować swe zobowiązania.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy - ze względu na skuteczne uznanie powództwa przez pozwanego Instytut co do należności głównych - we wszystkich połączonych sprawach uwzględnił w tym zakresie powództwo w całości. Wskazał także, iż w związku z pozostawieniem dłużnika w opóźnieniu, żądanie odsetek jest także w pełni zasadne bowiem odmowa uwzględnienia żądania w tym zakresie stanowiłaby niedopuszczalne ograniczenie prawa podmiotowego powoda do żądania wyrażonego wartością odsetek „odszkodowania” za czasowe pozbawienie możliwości korzystania z należnego mu kapitału. W zakresie roszczenia o zapłatę kwot stanowiących równowartość 40 euro tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności na podstawie ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz.403) Sąd powództwo oddalił z uwagi na dochodzenie przez stronę powodową kosztów w kwocie wyższej niż wskazane zryczałtowane odszkodowanie. Sąd Rejonowy uwzględnił wniosek dłużnika o odroczenie terminu płatności należności o sześć miesięcy na podstawie art. 320 k.p.c. w związku z art. 5 k.c. wskazując, iż za uwzględnieniem powyższego wniosku przemawia realna perspektywa uzyskania przez pozwanego w okresie odroczenia płatności środków finansowych z tytułu dotacji i kredytów. Sąd wskazał, iż pozwany nie może odmówić udzielenia pomocy medycznej pacjentom w stanie zagrożenia życia i zdrowia, a takie świadczenia nie są uwzględniane w kontrakcie z Narodowym Funduszem Zdrowia, co powoduje stały wzrost zadłużenia pozwanego Instytutu. W tego rodzaju sytuacji nierealne byłoby natychmiastowe spełnienie przez stronę pozwaną zasądzonego świadczenia bez uszczerbku dla prowadzonej przez szpital działalności leczniczej, co pozostawałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. W konsekwencji Sąd dokonał także kapitalizacji odsetek za okres od dnia 21 lipca 2014 roku do dnia wyrokowania. Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd jedynie częściowo obciążył pozwanego kosztami procesu powołując się także na wskazane wyżej okoliczności. (wyrok wraz z uzasadnieniem k. 439-455).

W apelacji od opisanego wyroku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zaskarżyła opisany wyrok wyłącznie w zakresie odroczenia terminu płatności poszczególnych należności o 6 miesięcy oraz w zakresie, w jakim Sąd Rejonowy oddalił żądanie powoda o zwrot kosztów procesu ponad kwoty zasądzone wyrokiem. Skarżący wniósł zmianę zaskarżonego wyroku poprzez nieodróżnienie terminu płatności na podstawie art. 320 k.p.c. oraz zasądzenie w całości żądanych kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji.

Skarżący zarzucił w apelacji naruszenie przepisów art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez uznanie za udowodnione przez pozwanego, iż w terminie sześciu miesięcy licząc od dnia uprawomocnienia się wyroku zwiększy się jego płynność finansowa pozwalająca na spłatę zadłużenia, art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie przez Sąd I instancji podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie odroczenia terminu płatności, art. 98 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie oraz rozstrzygnięcie o kosztach na podstawie art. 102 k.p.c. w sytuacji, gdy trudno uznać sytuację finansową pozwanego i niewywiązywanie się z ciężących na pozwanym wymagalnych zobowiązań finansowych wobec kontrahentów za szczególnie uzasadniony wypadek oraz naruszenie art. 5 k.c. w związku z art. 320 k.p.c. poprzez ich zastosowanie, co skutkowało udzieleniem ochrony prawnej pozwanemu poprzez odroczenie płatności zasądzonej należności wbrew ugruntowanemu orzecznictwu, iż nie można stawiać interesu pozwanego ponad ochronę wierzyciela w postępowaniu cywilnym (apelacja k. 459-469)

Pozwany Instytut Centrum (...) w Ł. w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na apelację k. 481-487)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację jako bezzasadną należało oddalić.

Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe, na podstawie którego dokonał istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń. Ustalenia te Sąd Okręgowy w Łodzi uznaje za prawidłowe i przyjmuje za własne. Należy bowiem przywołać utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym w postępowaniu apelacyjnym nie wymaga się dokonywania ustaleń na podstawie dowodów przeprowadzonych we własnym zakresie

oraz ich samodzielnej oceny, jeżeli sąd odwoławczy nie dostrzeże potrzeby ponowienia dowodów dopuszczonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz podziela ocenę ich wiarygodności wyrażoną przez sąd pierwszej instancji. Wówczas wystarczająca jest aprobata dla stanowiska przedstawionego w orzeczeniu sądu pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 22 lipca 2010 r., sygn. I CSK 313/09, niepubl.; wyrok SN z dnia 16 lutego 2005r., sygn. IV CK 526/04, niepubl.; wyrok SN z dnia 20 maja 2004 r., sygn. II CK 353/03, niepubl.). Sąd Okręgowy w Łodzi podziela przedstawiony pogląd.

Na wstępie wskazać należy, iż Sąd Rejonowy uprawniony był do zastosowania art. 320 k.p.c. w związku z art. 5 k.c. w sprawie niniejszej. Otóż zgodnie z treścią art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Zastosowanie dobrodziejstwa przewidzianego w wyżej wskazanym przepisie wymaga zatem oceny istnienia bądź nieistnienia przesłanki szczególnie uzasadnionych wypadków. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 25.01.2013 roku (I ACa 1080/12 (nie publ.) podkreślił, iż szczególnie uzasadnione wypadki zachodzą wtedy, gdy ze względu na stan majątkowy, rodzinny i zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłocznie lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo należałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie stanowisko to podziela. W orzecznictwie sądów powszechnych panuje także ugruntowany pogląd, iż ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 lipca 2014 r., sygn. akt I ACa 159/14, portal orzeczeń sądów powszechnych i z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACa 916/13, LEX nr 1416150; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 r., sygn. akt I ACa 242/12, LEX nr 1321914). Jednocześnie jednak błędnie apelujący uregulowanie art. 320 k.p.c. traktuje jako przepis szczególny w stosunku do art. 5 k.c. w odniesieniu do roszczenia o zapłatę. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się co do zasady, że art. 320 k.p.c. nie wyłącza stosowania art. 5 k.c. (zob. wyrok SN z dnia 6 stycznia 2005 r., III CK 129/04 Prok.i Pr.-wkl. 2005/7-8/52). Podobnie Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia z dnia 26 stycznia 2000 r. (sygn. akt I ACa 19/00, OSA 2002/12/58) przyjął, że art. 320 k.p.c. umocowujący sąd tylko do rozkładania dłużnikowi na raty świadczenia pieniężnego, nie wyłącza możliwości odroczenia zapłaty całej należności w powołaniu się na silniejszą ochronę materialnoprawną dłużnika, która wynika z art. 5 k.c. Oba te przepisy Sąd I instancji zastosował w sprawie niniejszej dokonując odroczenia terminu płatności zasądzonych należności na okres sześciu miesięcy w oparciu o art. 320 k.p.c. ze wskazaniem na konieczność oceny powództwa w kontekście art. 5 k.c., co podkreślił na stronie 12 uzasadnienia wyroku. Sąd Rejonowy słusznie wskazał, iż w sytuacji niemożności odmowy udzielenia pomocy medycznej pacjentom w stanie zagrożenia życia i zdrowia – świadczeń nie uwzględnianych w kontrakcie z NFZ – natychmiastowe spełnienie świadczenia powodowałoby uszczerbek w działalności leczniczej szpitala, co pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Stąd też już w tym miejscu także zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. uznać należy za nieuzasadniony.

Przechodząc do oceny zasadności zastosowania wyżej wskazanych przepisów podkreślić należy, iż – wbrew twierdzeniom skarżącego - stan faktyczny niniejszej sprawy nie był identyczny jak w przytoczonych przezeń orzeczeniach. Otóż wskazać należy, że deklaracje pozwanego co do uzyskania środków finansowych nie są gołosłowne, a poparte zostały dowodami. Pozwany wskazał z jakiego źródła pochodzić będą środki na spłatę oraz wykazał, iż obecnie nie jest w stanie jednorazowo spłacić należności. Nietrafny zatem okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. Pozwany przedstawił bowiem plan poprawy sytuacji finansowej przygotowany przed profesjonalny podmiot i zatwierdzony przez Ministra Zdrowia z dniem 16 marca 2015 roku. Nadto sam pozwany wprowadza działania mające na celu polepszenie płynności finansowej, co zostało udokumentowane. Zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. może tylko wtedy być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, zasadami wiedzy lub z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność ta występuje w szczególności w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w

ogóle lub w dostatecznie potwierdzone, gdy sąd przyjął pewne fakty za nieudowodnione, mimo, że nie było ku temu podstawy. Taka sytuacja w niniejszej sprawie – jak wyżej wskazano - nie miała miejsca.

Zgodzić się wypada ze skarżącym, iż strona powodowa nie powinna ponosić negatywnych konsekwencji finansowych związanych z trudną sytuacją budżetową pozwanego szpitala. Rację ma także skarżący twierdząc, iż pozwany jest podmiotem funkcjonującym w realiach obrotu rynkowego a zatem powinien dochować należytej staranności przy prowadzeniu swoich spraw i zabezpieczyć środki pieniężne na spłatę swych zobowiązań. Rzecz jednak w tym, iż skorzystanie z owej szczególnej drogi jaka jest „moratorium sędziego” przewidzianej w treści art. 320 k.p.c. w związku z art. 5 k.c. nie pozbawia wierzyciela możliwości uzyskania należnego świadczenia a jedynie opóźnia jego spełnienie, czyniąc także możliwym uregulowanie swego zobowiązania przez dłużnika. Zaakcentować bowiem należy podnoszoną przez pozwanego okoliczność, iż należności będące przedmiotem niniejszego postępowania powstały w związku z prowadzoną działalnością i dotyczą zakupu środków medycznych, niezbędnych do prawidłowego udzielania świadczeń zdrowotnych. Pozwany nie może zatem zrezygnować z ich zakupu. W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej – z uwagi na trudną sytuację finansową pozwanego, realną perspektywę jej poprawy oraz wskazane wyżej okoliczności – zachodził ów szczególny wypadek uzasadniający odroczenie terminu płatności na okres sześciu miesięcy. Termin ten, nie będąc nadmiernie długim, uwzględnia zarówno interes wierzyciela, jak i możliwości finansowe dłużnika.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Skorzystanie z dobrodziejstwa przewidzianego w tym przepisie jest uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępianie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór. Przepis ten nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została do uznania sądu, która musi uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w tym zasady współżycia społecznego. Do wypadków „szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z przebiegiem procesu, do których zalicza się sytuacje wynikające z charakteru żądania, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności żądania itp., jak również leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i rodzinna strony (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 sierpnia 2012r., II CZ 93/12 , Lex nr 1219500). Sąd Rejonowy obciążył pozwanego przeważającą częścią kosztów procesu w postaci opłat od każdego z pozwów, opłat od pełnomocnictw oraz połową kwot z tytułu kosztów zastępstwa procesowego. W ocenie Sądu Okręgowego wskazane powyżej argumenty odnoszące się do sytuacji finansowej pozwanego czynią także bezzasadnym zarzut naruszenia przez Sąd I Instancji art. 98 k.p.c. Analiza sytuacji materialnej pozwanego uzasadnia bowiem częściowe odstępianie od obciążania kosztami procesu, co też Sąd Rejonowy trafnie uczynił.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej, o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z treścią § 6 pkt 4 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490) oraz art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2005 nr 167 poz. 1398 ze zm.). Kwota ta została obliczona od rzeczywistej wartości przedmiotu zaskarżenia, którą stanowią odsetki za okres od daty wyrokowania do daty kończącej sześciomiesięczny termin odroczenia płatności – łącznie 3.790,73 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 4800 zł (we wszystkich sprawach). Łącznie zatem wartość przedmiotu zaskarżenia wyniosła 8.590,73 zł.